

Michelle Visser

Véronique

WELESTAE

Voorjaar 1882

Véronique staat op een open plek in het bos, de zon tekent haar langgerekte lichaamscontouren voor haar op de grond. Ze kijkt naar de grote kastanjeboom die half in de zon en half in donkere schaduwen staat. Op deze plek is vorig jaar haar vader verongelukt. Ze was er niet bij, gelukkig niet, maar heeft het verhaal uit de monden van haar vaders wit weggetrokken vrienden gehoord.

‘A... Alexander, hij is...’ Meer dan wat gestamel kregen de mannen aanvankelijk niet over hun lippen maar ze begreep meteen hoe het zat.

Later hoorde ze meer details. De mannen waren aan het jagen op een troep wilde zwijnen toen het noodlot toesloeg en baron Alexander Eedelhart, heer van landgoed Welestae bij Zutphen, van zijn paard viel en zijn nek brak.

De dikke laag bladeren onder haar voeten voelt veerkrachtig aan. De takken en twijgen aan de bomen tonen alweer groen. De zonnestralen verwarmen haar lichaam en het landschap om haar heen. Insecten zijn door de stijgende temperatuur uit hun schuilplekken gelokt en zoemen rond, konijnen graven gangen in de ontdooide grond en laten bergjes ronde keutels op de paden achter, vogels pikken tussen het rottende blad, op zoek naar een worm of ander hapje. Het bos zindert van nieuw leven, zoals het elke lente van Véroniques bestaan heeft gedaan. Maar toch is alles anders.

Véronique kijkt met droge ogen en een zwaar hart naar de knoestige boomwortel die Fedor, het paard van haar vader, deed struikelen. Dan draait ze zich om en loopt de paar passen terug naar het paard dat haar

hier heeft gebracht. Het kijkt haar met zijn grote vochtige ogen aan. Ze strijkt over zijn hals.

‘Jij mist hem ook, hè?’ prevelt ze. Ondanks alles houdt ze nog zielsveel van Fedor. Ze heeft zo veel zekerheden verloren dat de aanwezigheid van het dier meer voor haar betekent dan ooit. Ze hijst zich in het zadel en keert terug naar huis. In een rustig tempo, want wat haar te wachten staat, mag wachten.

Hoe lang ze er ook over doet, uiteindelijk bereikt ze toch Welestae met zijn stallen, groentetuinen, kassen, de vijver en de formele tuin met het knusse theehuis. Vroeger zag ze alleen de schoonheid van het geheel, nu beseft ze hoeveel geld het onderhoud van een dergelijk landgoed kost. Geld dat er vroeger altijd leek te zijn; ze kan zich tenminste niet herinneren dat haar vader zich ooit zorgen maakte om het onderhoud of om de kosten van nieuw behang, het bosbeheer of de verbouw van de stallen. Vroeger leek het allemaal op de een of andere manier vanzelf in orde te komen, maar inmiddels weet ze beter. Op grootschalig onderhoud van haar geboortehuis is al jarenlang bekniibeld. Houtworm heeft in de balken van de zolder een ravage aangericht en aan de achterkant van het pand zit er een grote scheur in de muur.

Nog erger zijn de schulden die de afgelopen jaren zijn gemaakt en nog niet afgelost. Leningen om oudere leningen terug te kunnen betalen, dramatisch verlopen investeringen in zaken die zich als niet te mislukken voordeden maar geen stuiver hebben opgeleverd. Een samenloop van verkeerde beslissingen, overmoed en pure pech karakteriseerden de zakelijke beslommeringen van baron Eedelhart.

Hij bleek zijn zaakjes niet zo goed voor elkaar te hebben als iedereen dacht, en dat is na zijn overlijden snel aan het licht gekomen. Het landgoed staat er slecht voor. Zo slecht dat alleen een rijk huwelijk Véronique soelaas zal kunnen bieden.

Bij de stallen stijgt ze af en ze geeft de teugel over aan schele Jannes, die Fedor de stal binnen voert om het dier te verzorgen. Véronique zou zelf wel met een borstel en roskam in de weer willen, maar ze weet dat ze in de salon wordt verwacht. Dus loopt ze zuchtend het onvermijdelijke tegevoel.

‘Uw moeder vraagt of u in de salon wilt komen,’ zegt het dienstmeisje Liesken zodra ze Véronique in de hoge hal ziet. Zonder zich te verkleeden, gaat Véronique de salon binnen. Johanna Eedelhart, geboren Van Batenburg, barones van Welestae, staat voor het grote raam met uitzicht over de velden. Oma zit in haar favoriete fauteuil, dicht bij het haardvuur en glimlacht haar kleindochter bemoedigend toe.

De barones draait zich om, in haar hand houdt ze een brief. De zonnestralen vormen een aureool om haar rechte figuur en dat geeft het moment een extra lading.

‘Ik heb bericht van oom Frederik,’ zegt ze.

Zwijgend neemt Véronique plaats op de donkergroene sofa. Uiterlijk onbewogen, zoals ze van haar gouvernante heeft geleerd, legt ze haar gevouwen handen in haar schoot. Haar hart bonkt in haar borst maar dat weet alleen zijzelf.

Op kalme toon leest de barones de brief van haar broer voor. Frederik van Batenburg begint met de gebruikelijke begroetingen, vragen naar hun welzijn en de verzekering dat het hem, zijn vrouw Louise en hun dochter Anna goed gaat. Dan vertelt hij over de gesprekken die hij met toestemming van zijn zus heeft gevoerd met Heinrich Meijer, ondernemer en oprichter/eigenaar van Handelshuis Meijer in Amsterdam. Een bedrijf waar vijftien jaar geleden niemand van had gehoord maar dat inmiddels een van de succesvolste en belangrijkste van Nederland is geworden. En zo is het met Heinrich Meijer zelf ook gegaan. Een decennium geleden was hij nog een onbelangrijke persoon, inmiddels is hij een man om rekening mee te houden. Schatrijk en met de neus van een bloedhond als het om lucratieve zaken gaat, maar ook met een schokkend gebrek aan beschaving en savoir-faire. Dat laatste mag niemand verbazen, schrijft oom Frederik, ook al is het ergerlijk.

‘Meijer is afkomstig uit een zeer nederige familie,’ leest de barones voor. ‘Zijn grootvader was schoolmeester op een lagere school in een Limburgs mijnndorp en zijn vader bekleedde het ambt van boekhouder bij diezelfde mijn. Zonder noemenswaardige opleiding heeft Heinrich Meijer zich toch tot een behendig zakenman weten te ontwikkelen, en door risico’s te nemen waar anderen terugdeinsden een imperium opgebouwd.’

De barones vouwt de brief dicht. ‘Heinrich Meijer heeft een ongetrouw-

de zoon van vierentwintig jaar,' zegt ze terwijl ze naast Véronique op de sofa plaatsneemt en haar hand pakt. 'Deze Pieter heeft een meer dan uitstekende opvoeding genoten op kostscholen met jongens uit de beste families. Hij heeft kortgeleden zijn studie aan de universiteit van Leiden met goed gevolg afgerond en werkt nu voor zijn vader. Je oom en tante hebben hem een keer ontmoet en ze zijn beiden onder de indruk van zijn beschaving. Je tante Louise bezweert ons dat hij er bovendien knap uitziet.'

Véronique trekt haar hand terug en ontwijkt haar moeders blik. Ze beseft dat alleen een rijk huwelijk haar geliefde thuis, landgoed Welestae, van een faillissement kan redden, maar het is net alsof zij een stuk koopwaar is, voor de man die het meest biedt. Zelfs als dat een onbehouwen figuur uit een Limburgs mijndorp is.

Ze staat op en ijsbeert door de salon. Uiteindelijk blijft ze voor het grote raam naar buiten staan staren. Zwijgend kijkt ze naar de weilanden en de bosrand, en naar het dorp verderop. Kleine maar degelijk gebouwde huizen bieden daar onderdak aan de arbeiders en hun gezinnen. Welestae staat al sinds grootvaders tijd bekend als het schoolvoorbeeld van een uitstekend beheerd landgoed waar niemand in gebrek hoeft te leven. Er is zelfs een schooltje voor de kinderen van pachters en arbeiders, waar ook meisjes welkom zijn. Ze leren er nuttige dingen als lezen, schrijven en rekenen, tot ze oud genoeg zijn om aan het werk te gaan op het land, in de smidse of in het grote landhuis. Het is een eenvoudig bestaan voor eenvoudige lieden, maar niemand gaat er met een lege maag naar bed. De dorpelingen kunnen en willen hard werken voor de familie, en het landgoed en zijn eigenaren worden elk jaar rijker.

Tenminste, dat dacht Véronique, tot ze de cijfers in de boeken van de rentmeester zag. En daarmee is ze weer terug bij haar huidige ongelukkige situatie. Er komt een geluid uit haar keel, iets tussen een gefrustreerde schreeuw en een hulpeloze zucht in.

De barones kijkt steun zoekend naar haar moeder. Die staat moeizaam op en loopt langzaam maar met een rechte rug naar haar kleindochter. Ze blijft vlak achter haar staan en pakt Véroniques bovenarmen beet. Voor zo'n iele en oude dame heeft ze nog flink wat kracht in haar handen. Het is alsof ze die kracht en al haar levenswijsheid in Véronique probeert over te brengen.

‘Het is niet altijd makkelijk om vrouw te zijn,’ zegt ze. ‘Je zult soms een pad moeten volgen dat je niet herkent als jouw levenspad. Dat is het lot van een vrouw, van elke vrouw, Véronique. Je moeder weet dat. Ik weet dat. Toch kun je keuzes maken, ook al lijkt het alsof je niets te kiezen hebt. Soms moeten we vechten tegen de problemen en soms moeten we meebuigen. Aanvaard je lot en maak daar het beste van. Je zult zien dat zelfs in wat een ellendige situatie lijkt, altijd een lichtpunt te vinden is. Richt je daarop en houd je ogen open voor de kansen die het leven je ook biedt...’

Langzaam draait Véronique zich om, zich daarbij bevrijdend uit de greep van de oude dame, en ze omhelst haar oma.

De volgende morgen verschijnt Véronique niet aan de ontbijttafel. De barones laat zich door Liesken een tweede kop thee inschenken en vraagt of zij weet of Véronique misschien onwel is. Het dienstmeisje schudt haar hoofd. ‘Nee, mevrouw, ik denk dat ze uit rijden is. Ze kwam vanmorgen vroeg in haar rijkleding de keuken binnen en heeft bij ons aan de tafel een kop thee gedronken en een broodje gegeten. Wilt u dat ik bij de stalknecht laat informeren?’

De barones schudt haar hoofd. ‘Dat hoeft niet, Liesken.’

Oma neemt een hapje brood met roerei en kauwt secuur. De eieren komen vers uit het kippenhok naast de paardenstallen en zijn gekruid met bieslook uit de groentekas. De melk waarvan ze een wolkje in haar thee schenkt, is afkomstig van hun eigen vee dat buiten graast, net als het zoute rookvlees waarvan ze straks een paar plakjes zal nemen. Ondanks hun geldzorgen is het eten net zo goed als altijd.

Zodra Liesken de deur van de eetkamer achter zich heeft gesloten en oma alleen is met haar dochter, zegt ze: ‘Ik denk dat Véronique voor deze moeilijke beslissing het vrije veld heeft opgezocht.’

De barones knikt, neemt een slokje van haar thee en zet het porseleinen kopje weer op het bijpassende schotelkje voor ze antwoordt.

‘Ze heeft het moeilijk. Ik kan niet in haar hart kijken maar ik zie wel dat ze worstelt.’

‘Is ze misschien verliefd op een ander?’ oppert oma. ‘Een edelman uit de omgeving? Of een kennis van Alexander? Toch niet George van Schimmelpennink, hoop ik, want die heeft sinds Alexanders ongeluk zijn ware aard

laten zien. Een nabije vriend in goede tijden, een vage kennis in slechte.'

'Mama, maak je niet druk. Ik geloof niet dat Véronique verliefd is op George of op iemand anders. Hoewel ik het natuurlijk niet zeker weet, er zijn dingen die een meisje haar ouders niet vertelt. Hoe dan ook, ik kan een antwoord aan Frederik niet lang uitstellen. Meijer zal van hem willen weten hoe er op zijn voorstel is gereageerd. En hoewel ik net zomin als Véronique blij ben met het vooruitzicht verbonden te zijn met de familie Meijer, zijn de huwelijksvoorwaarden beter dan ik had durven dromen. Ik kan Véronique nog een dag of twee de tijd gunnen om zelf haar conclusies te trekken, maar uiteindelijk is de beslissing al genomen: ze zal Pieter Meijer moeten trouwen.'

Oma knikt licht, begrijpend. Jongedames van stand hebben zo hun verplichtingen. Het huwelijk sluiten dat je ouders voor je bepalen, is er één van.

Op dat moment jakkert Véronique zo hard ze kan met Fedor over een bospad. Ze ligt diep over zijn hals gebogen om takken te ontwijken. Als ze aan het einde van het bos de open ruimte voor zich ziet, gaat ze rechtop zitten. Fedor mindert onmiddellijk vaart. Véronique klopt hem waarderend op zijn warme, gespierde hals. Zijn huid damp, hij ademt zwaar en ze voelt zijn buik uitzetten en zich weer intrekken tegen haar benen.

Bij de oever van de Berkel trekt Véronique de teugels aan. Stil staart ze over de weilanden en akkers aan de overkant. In de verte ligt het dorp, de geluiden van hardwerkende volwassenen en spelende kinderen kan ze hier horen.

Op deze velden, in dit bos, aan de oever van dit riviertje is ze opgegroeid. Hier heeft haar vader haar leren paardrijden op de sterke pony waarmee hij haar verraste op de ochtend van haar achtste verjaardag. Ze glimlacht bij de herinnering. Haar blik glijdt over het water, dat net zo gestaag stroomt als op de warme zomerdag dat ze hier stiekem zwemles kreeg van Jan van de oliemolen. Haar glimlach wordt breder als ze terugdenkt aan haar onhandige gespetter en de kordate aanwijzingen van haar geheime speelkameraad.

Ze beseft dat ze van deze plek houdt. Maar het is meer dan dat, ze voelt zich intens verbonden met Welestae en de landerijen eromheen. De ge-

dachte om hier weg te gaan en slechts een enkele keer terug te keren voor een bezoek van een paar dagen, maakt haar slap. Toch is dat wat haar te wachten staat. Ze weet dat het huwelijk met Pieter Meijer de enige oplossing is voor hun problemen, en ze zal die kans met beide handen moeten aangrijpen. Ze weet dat ze het moet doen. Ze weet dat ze het zal doen, maar ze wil de definitieve beslissing, het uitspreken van die bindende woorden, nog even voor zich uitschuiven. Ze blijft nog lange tijd op de rug van Fedor bij het riviertje zitten kijken.

In haar rok van bruine tweed, met smerige rijlaarzen aan, een vermoeid ogend gezicht en een verwaaid kapsel stapt ze halverwege de middag de salon binnen.

Oma zit op haar favoriete plekje, dicht bij de haard zodat ze de warmte van het vuur voelt, en kijkt op van haar boek.

‘Meisje, wat zie je er koud uit, kom hier en warm je lekker bij het vuur.’ Ze pakt een belletje van haar leestafel en laat het klingelen.

‘Wat ben je lang weggeweest,’ zegt de barones. In haar stem klinkt een lichte bezorgdheid door.

Véronique glimlacht verontschuldigend terwijl ze naar de fauteuil bij het vuur loopt. Ze laat zich rillend op het zachte kussen zakken, wrijft in haar handen en trekt aan de hak van haar knellende rijlaars. Liesken komt binnen en loopt meteen naar Véronique.

‘Zal ik u helpen, juffrouw?’

‘Graag.’ Véronique leunt achterover in de stoel en steekt haar rechterbeen de lucht in. Liesken trekt en draait aan de laars tot die uit is. Daarna steekt Véronique haar andere been omhoog.

Met de laarzen onder haar arm loopt het dienstmeisje de kamer uit en ze stuit op de gang op twee kwispelende, sterk riekende honden. Met de deur op een kier, een harige snuit wurmt zich er al door, vraagt Liesken of ze de dieren binnen zal laten. ‘Ze zijn wel nat,’ waarschuwt ze.

‘Toe maar, laat ze er maar bij,’ zegt Johanna.

Blaffend stormen de bruin-witte Drentse patrijshond en de zwart-witte pointer de salon binnen. Oma en Johanna krijgen ieder een lik over hun handen en dan gaan de honden bij Véronique zitten, die aandachtig de kop van de pointer streelt.

‘Wat ben je smerig, Tyaan, ben je weer de vijver in gelopen?’ murmelt ze tegen hem.

De hond laat een zacht jankend geluid horen en kijkt haar met zijn donkerbruine ogen aan. Het hout in de haard maakt af en toe een knappend geluid, verder is het stil. Oma en Johanna wachten af.

Na een paar minuten haalt Véronique hoorbaar diep adem, alsof ze lucht en moed tegelijk verzamelt. Ze scheurt haar blik los van de hondenkop en kijkt haar moeder aan.

‘Ik zal met hem trouwen,’ zegt ze vastbesloten.

November 1882

Heinrich Meijer is meer dan tevreden. Sinds Frederik van Batenburg heeft laten weten dat diens nichtje instemt met een huwelijk met Pieter, ligt er een grijns op zijn gezicht. Hij wil ondernemen, zijn firma opstoten tot nog grotere hoogtes en heeft daarvoor de naam en connecties van de familie Eedelhart nodig. Hoe eerder het huwelijk een feit is, hoe beter, wat hem betreft.

Maar de barones laat zich niet opjagen. Ze staat erop dat bepaalde conventies in ere worden gehouden. Dus zit er voor Meijer niets anders op dan rustig af te wachten tot de dame in kwestie de tijd rijp acht. Ondertussen heeft ze hem afgelopen voorjaar wel verzocht enkele gepeperde onderhoudsrekeningen te betalen én twee schuldeisers van de baron tevreden te stellen. Meijer heeft zich even flink op zijn hoofd gekrabd maar uiteindelijk keurig betaald.

Dat was in april, en hij ging ervan uit dat zijn betalingen snel zouden worden beloond met een tegenprestatie. Maar het woord 'snel' lijkt de barones niet te kennen, en pas nu, maanden na de acceptatie van het huwelijksaanzoek, nodigt de adellijke dame hem en zijn gezin uit voor een bezoek aan landgoed Welestae. Opgetogen wrijft Meijer zich in zijn handen. Eindelijk komt er schot in de zaak!

Hij heeft op zijn tong moeten bijten tijdens de paar gesprekken die hij met Frederik van Batenburg voerde sinds het huwelijksaanzoek werd geaccepteerd. Ze kwamen altijd bijeen in de chique club waarvan Van Batenburg lid is; de man heeft hem nooit bij zich thuis uitgenodigd, ook al zijn